

Høringsinnspill til forslag om korallrev og typisk høgmyr som utvalgt naturtype

WWF Verdens naturfond takker for muligheten til å gi innspill til denne høringen. Utvalgt naturtype er et viktig verktøy for å styrke beskyttelsen av norsk natur og stoppe tapet av naturmangfold.

WWF stiller seg positiv til at de to foreslåtte naturtypene, korallrev og typisk høgmyr, blir utnevnt til utvalgte naturtyper. Samtidig vil vi påpeke at dette må innebære et linjeskift i norsk naturforvaltning med betydelige virkemidler for å ivareta de utvalgte naturtypene og innføring av flere av tiltakene presentert i virkemiddelpakkene beskrevet i beslutningsgrunnlaget for naturtypene. Det er også nødvendig å sørge for at utnevningen av utvalgt naturtype gjelder i hele naturtypens utbredelsesområde, for korallrev i alle norske havområder inkludert utenfor 12 nautiske mil.

Generelle innspill

Det er i dag 74 naturtyper på den norske rødlista for naturtyper som er vurdert som truet, hvorav 11 er naturtyper i havet, 45 på land, og 18 er ferskvann og våtmark. Ekstra beskyttelse av sårbar natur i form av utvalgte naturtyper er viktige verktøy, og i WWFs syn en helt nødvendig del av verktøykassa for å stoppe det pågående tapet av naturmangfold. Dette har gitt beskyttelse til eksempelvis hule eiker og ført til positive resultater for kystlynghei.

Samtidig ønsker WWF å påpeke at arbeidet med utvelgelse av nye utvalgte naturtyper, og nye prioriterte arter, går altfor sakte, og at norske myndigheter er langt unna det omfanget som var intensjonen med disse verktøyene i naturmangfoldloven, og som Stortinget har etterspurt.

I Energi- og miljøkomiteens innstilling til naturmangfoldmeldingen ([Innst. 294 S \(2015-2016\)](#)), sto følgende:

«Komiteen har merket seg at regjeringen vil vurdere utvalgte naturtyper som virkemiddel for alle truede naturtyper der dette virkemidlet er egnet.»

«Komiteen vil vise til at det i forbindelse med utarbeidelsen av naturmangfoldloven ble lagt opp til at et relativt høyt antall arter skulle prioriteres. Komiteen vil understreke at i Ot.prp.

nr. 52 (2008–2009) Om naturmangfoldloven, vises det til utredninger fra Direktoratet for naturforvaltning, som mener at ca. 400 arter totalt kan være aktuelle som prioriterte arter.

Komiteen mener at ambisjonsnivået for prioriterte arter og utvalgte naturtyper bør være slik det ble lagt opp til i forbindelse med utarbeidelsen av naturmangfoldloven, og at det nå haster med å komme i gang med å ta i bruk de nye moderne, dynamiske og treffsikre virkemidlene for å stanse tapet av naturmangfold.»

Med kun 8 utvalgte naturtyper, hvorav ingen i havet, kan man trygt si at arbeidets fremdrift ikke har blitt tilstrekkelig høyt prioritert av norske myndigheter. Da det i 2018 ble annonsert at 90 arter og 32 naturtyper skulle vurderes var WWF forsiktige optimister, og håpet at man endelig skulle komme skikkelig i gang med det nødvendige arbeidet for å bedre situasjonen for et utvalg arter og naturtyper i norsk natur. Resultatet ble at kun to av artene ble anbefalt beskyttet som prioritert art. Selv om det var betydelig flere naturtyper som ble anbefalt som utvalgt naturtype er WWF skuffet over tempoet i og omfanget av dette arbeidet. Siden 2018 har det kun kommet til to nye naturtyper.

Det er tydelig at ambisjonene knyttet til disse verktøyene har blitt kraftig svekket av norske myndigheter, i en tid da det er klarere enn noensinne at naturen trenger bedre beskyttelse. For å få til dette trengs blant annet en kraftig økning i både utvalgte naturtyper og prioriterte arter – samt at disse naturtypene og prioriterte artene får en bedre helhetlig beskyttelse i politiske vedtak som fattes i forvaltningen.

I høringsnotatet henvises det til FNs naturpanels globale vurdering av naturmangfold og økosystemtjenester, hvor arealbruksendringer fremheves som den største påvirkningsfaktoren for naturmangfold på land og i ferskvann, og aktiviteter tilknyttet høsting av blant annet fisk for naturmangfoldet i hav. Dette er også tilfelle for naturmangfoldet i Norge. For å nå våre nasjonale mål om at «*ingen arter og naturtyper skal utryddes og utviklingen til trua og nær trua arter og naturtyper skal bedres.*» er det helt nødvendig å beskytte truet natur mot negative påvirkningsfaktorer. Allikevel ser vi at det spesielt etterspørres innspill om mulige næringsmessige konsekvenser av forslaget. Klima- og miljødepartementet har allerede foretatt en kost/nytte-vurderinger av relevante tiltak. Å veie kortsiktige, økonomiske hensyn opp mot naturhensyn i et beslutningsgrunnlag for hvilke tiltak som best vil beskytte disse naturtypene vil sjeldent slå positivt ut for den naturen man ønsker å beskytte. Dette er en særlig problematisk trend, og en som blant annet kommer

veldig tydelig frem av den nye instruksen for utvelgelse av skogområder til frivillig vern. Vi vil fortsette å tape natur grunnet blant annet fortsatt arealbruksendringer, forringelse av leveområder og klimaendringer. Naturmangfold og økosystemtjenester er med på å dempe og bremse effekten av klimaendringer, og dermed tap av naturmangfold og produktivitet som følge av disse endringene. Natur er avgjørende for fremtidig økonomi og kostnader for samfunnet. Dersom økonomiske konsekvenser skal med i vurderingen, må dette være basert på et langtidsperspektiv, og ikke kortsiktige konsekvenser slik det tilsynelatende legges opp til.

WWF ønsker også å påpeke at det alternative målet, å videreføre naturtypenes status på rødlista, er utilstrekkelig for å nå vårt nasjonale mål for bevaring av arter og naturtyper. Å beholde en rødlistekategori vil ikke nødvendigvis tilsa en stabilisering, men en fortsatt forringelse av tilstanden og samme risiko for utdøing som beskrevet av rødlistekategorien.

Spesifikke innspill til innholdet i høringen

Korallrev

Kaldtvannskoraller er en del av verdensarven Norge forvalter og viktige for våre marine økosystemer. WWF mener derfor det er positivt at korallrev nå får status som utvalgt naturtype. Utgangspunktet for forslaget om utvalgt naturtype, er at dagens forvaltning og lovverk ikke er tilstrekkelig. Likevel er det uklart om utnevningen av korallrev som utvalgt naturtype fører til virkemidler som vil sikre naturtypen for fremtiden.

Det hevdes at fiskerisektorens virkemidler er tilstrekkelige. Dette er vi sterkt uenige i. Blant annet fordi vi ikke har tilstrekkelig kunnskap om utbredelsen av korallrev og fordi fiskerne ikke har en interesse av å melde inn bifangst / funn av koraller. Til tross for at det er obligatorisk for alle kommersielle fiskere å rapportere inn bifangst av korall fra første fangede kilo, er det svært få slike tilfeller fra norsk fiskerinæring. Kun fire ulike tilfeller er rapportert inn til Fiskeridirektoratet i perioden 2014-2022, noe som er helt utenkelig at kan være korrekt.

Forskere antar at kun 20 prosent av forekomstene av korallrev er kjent per i dag, noe som understreker behovet for en opptrapping av kartleggingen av havbunnen både innenfor og utenfor 12 nautiske mil.

WWF krever derfor en ny kartlegging av forekomster av korallrev langs kyst og fjord (fortrinnsvis sammen med andre naturtyper på dypt vann) og at det initieres en tverrsektoriell handlingsplan for å bevare korallrev langs kysten.

Videre gjelder ikke naturmangfoldloven §52 om utvalgte naturtyper i norsk økonomisk sone eller på kontinentalsokkelen. Det betyr at kun korallrev innenfor 12 nautiske mil vil være definert som utvalgt naturtype. Dermed blir ikke lovens §1 (formål) eller §4 (forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer) ivaretatt.

For tilstrekkelig vern og beskyttelse av korallrev som utvalgt naturtype, mener WWF det er nødvendig å få på plass en utvidelse av virkeområdet til naturmangfoldloven (eller tilsvarende gjennom kommende havmiljølov), inkludert å få etablert en lovhjemmel for tverrsektorielt marint vern i norsk økonomisk sone og på kontinentalsokkelen, samt at tiltak for utvalgte naturtyper også gjelder i norsk økonomisk sone og på kontinentalsokkelen. Det er også nødvendig å få på plass flere marine verneområder innenfor territorialfarvannet der det finnes korallrev.

Videre mener WWF det er nødvendig å få på plass marine arealplaner for norske havområder. Det må defineres hvilke formål ulike havområder skal kunne brukes til, inkludert videre begrensning av hvor fiskeredskaper som trål og snurrevad er tillatt, hvor det kan etableres havvindparker og petroleumsaktivitet, og hvor det kan legges rørledninger og kabler. Marine arealplaner bør fortrinnsvis utvikles gjennom de helhetlige forvaltningsplanene for norske havområder.

Typisk høgmyr

Typisk høgmyr er sterkt truede naturtyper som særlig påvirkes negativt av ulike areal- og habitatforstyrrende aktivitet som endrer hydrologien i naturtypen, slik som grøfting, torvuttak, nedbygging, oppdyrking, og vann- og vindkraftregulering. Klimaendringer vil også påvirke hydrologien. Som utvalgt naturtype vil typisk høgmyr få en særlig beskyttelse mot denne typen inngrep og forstyrrelser, men vi mener det må flere tiltak til for å sikre utbredelsen og den økologiske tilstanden til typisk høgmyr.

I beslutningsgrunnlaget om sentrisk høgmyr fra 2018 er det presentert flere ulike tiltak i en virkemiddelpakke, som til sammen er anslått å gi en 95-100 % sannsynlighet for å bedre situasjonen og bremse tapet av arealer tilstrekkelig for å bedre dens rødlistestatus. Målet til

virkemiddelpakka er å få naturtypens rødlistekategori ned én kategori innen 2035, fra sårbar til nær truet. Siden 2018 har naturtypen gått fra sårbar til sterkt truet. Dette er beskrivende for behovet for fortgang i innføring av virkemidler og tiltak for å beskytte truet natur.

WWF er positive til forslaget om å gi typisk høgmyr status som utvalgt naturtype, men forventer at dette er ett steg i prosessen og at flere av tiltakene i virkemiddelpakken i beslutningsgrunnlaget for sentrisk høgmyr innføres.

Virkemidler som vern og utvalgt naturtype må dekke mer enn naturtypens avgrensede areal, for myr er ikke øyer upåvirket av landskapet rundt. Selv om utvalgte naturtyper er bedre beskyttet mot inngrep, så vil inngrep i nær tilknytning til myrene også kunne ha en negativ effekt på hydrologien og dermed tilstand til naturtypen. Vannbalansen er viktig for å bevare karbonlageret i all myr, og typisk høgmyr inneholder mye torv og karbon. For å sikre den økologiske tilstanden må tiltak og handlingsplaner inkludere hensynsområder rundt naturtypen som utgjør en tilstrekkelig buffer mot negativ påvirkning fra nærliggende aktivitet. For eksempel burde hele myrkomplekset inngå dersom typisk høgmyr er en del av en større helhet.

Status som utvalgte naturtyper vil ikke representere et strengt vern, men økt beskyttelse i form av særskilte hensyn ved forvaltning, og en aktsomhets- og meldeplikt. Her igjen vil kortsiktige økonomiske konsekvenser kunne veie tyngre enn miljøverdiene til naturtypen. Man kan for eksempel få tillatelse til torvuttak, og søke om å få dispensasjon fra forbudet om nydyrking av myr. For å ytterligere sikre at hensyn til naturtypen vektlegges tilstrekkelig i arealsaker generelt og forvaltning etter sektorregelverk, må hensynet presiseres i relevante regelverk og veiledere, som også er beskrevet i virkemiddelpakka.

Høgmyr er spesielt utsatt for uttak av torv. Arbeidet med en generell utfasing av uttak og bruk av torv må settes i gang og uttak av torv fra høgmyr må forbys. [Kunnskapsutredningen](#) for en utfasing er allerede utarbeidet. Gjennomføring mangler.

Det må også innføres et generelt og strengere forbud mot grøfting av myr. Nydyrking er forbudt, men det er for enkelt å få dispensasjon. Nygrøfting av myr og sumpskog, og grøfterensk der det ikke er etablert produktiv skog, er også forbudt. Derimot er det fremdeles lov å rense eksisterende grøftesystemer i produktiv skog, samt grave flere grøfter på samme areal ved rensing. Grøftene blir gjerne dypere og bredere, og kan føre til at

hydrologien i et større område enn opprinnelig påvirkes. Dette vil kunne påvirke områder rundt, samt videre forringe arealer som heller burde restaureres.

Det er behov for å sikre langt flere enkeltlokaliteter gjennom områdevern. Ved valg av områder er lokalitetens tilstand viktig, men flere faktorer burde også vurderes. Det legges vekt på representativitet (utforming, geografi, del av ulike naturkompleks), størrelse, mulighet for utvidelse av eksisterende verneområder og hvor det er særlig press på områdene. Det vil være nødvendig å også verne områder som ikke har god tilstand, men hvor tilstanden kan forbedres gjennom restaurering.

Tidligere grøftede og torvtekte arealer har en pågående negativ tilstand og restaureringstiltak både i og utenfor verneområder må til for å forbedre situasjonen for naturtypen. Tapte arealer kan ikke erstattes, men tilstanden til degraderte arealer kan forbedres.

Handlingsplanene for typisk høgmyr må inkludere omliggende arealer, samt restaurerings- og skjøtselstiltak.

Vennlig hilsen

for WWF Verdens naturfond